

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 4:50 fil.

☐ ☐

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
1/2 an 12 cor. 1/4 an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

☐ ☐

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Elementul românesc dela orașe.

II.

Renumitul etnograf maghiar Hunfalvi, când a cercetat munții apuseni, a rămas mult surprins de cele experimentate acolo. La uimit mai ales frumusețea locului, dar nu-și putea închipui cum poate să hălăduiască prin aceste regiuni stările, pe câte o palmă de pământ, un popor atât de agil, de vânjos cum sunt românii noștri de acolo. Mai ales, că tot muntele e al erariului, al episcopului și al fondurilor catolice. Sărmanului român de abia păraele nepătrunse și coastele sterpe i-au rămas, care li ofer aceea subțire hrană, insuficientă și pentru cel mai mizerabil traiu. Și totuși mocanul crește și înfloreste și aici. Az ilyen nép a jég hátán is megél — Un astfel de popor nu piere nici pe gheață, exclamă Hunfalvi.

O remarcăm aceasta cu atât mai vărtos, că voim să facem unele constatări îmbucurătoare cu privire la poporul nostru agricol. Prin vânjoșia, hărnicia, pretențiile sale minimale românul nost delatate e azi nu numai stăpân pe moșia sa, dar e și stăpânul situației. Suntem aproape de timpul când altul nici nu e în situația a mai acvira pământ, moșie, afară de plugarul român. Nemeșii din Ardeal au mobilizat aparatul statului împotriva acestei »primejdii«, dar statul însuși s'a dovedit incapabil de a concura cu banul românului nost. Azi atâtă ban, cât îți dă plugarul nost pentru un pec de pământ nime nu e capabil să dea. Cu toate că i-se pun toate obstacolele în cale!

Intrebăm: Cari sunt acele calități superioare, cari pe plugarul român îl ridică peste ceilalți? În privința moșiei e departe de averea sasului, vite, păduri, pășuni, beneficii, favoruri etc.

are mai puține, ca ori și care alt plugar străin. Natural, că superioritatea românului nost rezidă în iscusința lui de a câștiga, în hărnicia superioară și în pretențiile-i modeste.

O constatăm aceasta, ca să o aplicăm la teza noastră despre cucerirea orașelor. Premitem, că în calea noastră spre orașe nu ni-se pun încă pedecile, cari azi se ridică pretotindenea împotriva plugărimii române. Deci calea aceasta aci ar fi să fie cu mult mai ușoară. Și dacă totuși progresul e nul, vina e numai a noastră. Am arătat mai sus, că în definitiv cucerirea terenului la orașe e lăsat în grija meseriașilor și a comercianților. Ceialalți vor fi totdeauna numai populația trecătoare, cari vor avea datorința de a urma și îndrepta mișcarea aceasta, dar rădăcini ca populație statornică, cu trecut și tradiții, vor prinde la orașe numai industriașii și comercianții.

Durere, că până acuma elementele aceste, în grija cărora e lăsată o așa grea parte a muncii naționale, nu sunt în totdeauna cele mai alese. Încă și astăzi meseriașii se recrutează în mare parte din pătura cea mai de jos a orașelor și satelor și un bun percent nu știe nici batăr ceti și scrie.

Că aceasta ceată nu se poate compara cu falanga puternică, conștie, oțălită în luptă și cu duioase tradiții, cum e plugărima noastră — e evident. Și eu tare cred, că aci e cauza, că munca noastră la orașe nu a dat rezultatele cuvenite până acuma. Oștirea e în mare parte netrebnică și îi mai lipsește, conducerea și un bun spirit de concentrare. Invrăstată și renoită însă cu elemente de o calitate mai superioară, cu oameni cu carte mai multă și conștienți poate deveni pe lângă o conducere bună — o puternică armată. Dar numai în cazul, când i-se pot aplica cuvintele: A jég hátán is megél — poate să trăiască și la polul nordic.

Bine să ne însămnăm aceste, căci sunt cheia luptelor noastre în jurul orașelor. Pânăce meseriașul nostru nu va fi pătruns de acel adevăr, că el stăpân peste situații nu poate deveni, decât numai dacă e capabil la o concurență absolută cu străinii, e iluzorie orice încercare în direcția aceasta. Înțeleg o astfel de concurență cum o face azi românul nostru delatate plug însuș statului unguresc. Cele mai ieftine brațe, cel mai bun lucru și minimale pretenții acasă și în societate.

O concurență, care să se vadă de departe și care să se impună pe deantregul, să treacă în conștiința publică, că meseriașul român e cel mai bun și cel mai ieftin muncitor. Aș vrea ca aceste să le audă nu numai cei interesați, ci să devină raza conducătoare a reuniunilor de meseriași în nizuințele aceste ale lor.

La toate popoarele există astăzi deviza: Nu cumpărați delatate strein! Putem zice, că pătura noastră inteligentă o și aplică aceasta destul de conștient. Aceasta însă nici când nu va salva situația la un popor cum suntem noi. Ce sunt intelectualii noștri în raport cu milioanele delatate țară, cari îngrășă pe streinul delatate oraș? Iar pe săteni și pe streini îi vom putea cuceri numai cu marfă mai bună și mai ieftină, ca a vecinului.

Veți întreba, că atunci cum să trăiască sărmanul industriaș mai ales în împrejurările de azi? Tocmai în aceasta e cheia situației. Cum să trăiască? Răspunsul ni-l dă Hunfalvi A jég hátán is megél. Ceeace se dă la marfă se va cruța în pretenții. E o mare jertfă aceasta nu-i vorbă, dar fără jertfă nu este biruință. Când vei deveni stăpânul situației, se vor schimba atunci multe.

România și tripla alianță. Nu există stat în Europa, care să aibă o așa gingoasă situație geografică, ca statul român. La punctul cel mai sensibil, prin care interesele slavismului caută mereu să încopceze pe slavii de nord cu cei de sud stă icuită, ca o sentinelă a echilibrului european — România. Interesele ei ca stat o au îndrumat dela început către sfera de interese germane. Și deși nici când nu s'a declarat oficios, că se alătură la tripla alianță, situația ei o îndrumă spre aceasta fără nici o rezervă.

E curios a răsfoi istoria acestor câtorva decenii din urmă spre a constata, cât de puțin a fost apreciată atitudinea aceasta germanofila a României și cu câtă indiferență a fost primită râvna ei de a intra în complexul de interese ale triplei alianțe. România poate să zică, că la înălțarea și întărirea ei ca stat, tripla alianță nu o a sprijinit după cum se aștepta și după cum trebuie să o sprijinească, dacă voia să aibă la poarta Orientului un stat bineorganizat, gata a se împotrivi curentului moscovit tot mai nerăbdător.

Ba aparența și împrejurările norocoase au aflat mai mult politica rusască binevoitoare, de câte ori statul român avea nevoie de sprijin. Natural, că evenimentele din urmă în Balcani, desconsiderarea totală a statului român în legătură cu acest războiu tocmai din partea așa zișilor amici ai săi, a revoltat opinia publică de dincolo într'un mod neobicinuit. Intențiile Austro-Ungariei de a crea în coastele României un stat puternic bulgăresc și de a stânjeni prin aceasta aspirațiile neamului românesc, a deschis și ochii politicii oficiale de dincolo. A venit tocmai la momentul suprem telegrama împăratului Vilhelm către regele Carol. Cuvântul împăratului german este pentru Ro-

mânia și neamul românesc cel mai mare eveniment, câte se pot încreta în deceniile din urmă. Împăratul a desaprobat prin aceasta întreagă atitudinea Austro-Ungariei față de România și în acest conflict diplomatic s'a alăturat la statul român. Cuvântul împăratului a consternat diplomația noastră, iar foile vorbesc de o apropiată retragere a contelui Berchtold.

Pășirea energică a împăratului Vilhelm a fixat din nou atitudinea, ce trebuie să o observe România în viitor, ca să rămână statul cel mai puternic la porțile Orientului și cel dintâiu în Balcani. E aceasta în interesul tuturor statelor, cari formează tripla alianță. De ce e Austria deci împotriva României?

Are oare Austro-Ungaria interese contrare în privința aceasta? Austria la nici un caz! Ungaria, deasemenea. E în interesul tuturor popoarelor din centrul Europei ca espansiunea slavă să fie oprită în mersul ei cutropitor prin un stat bine organizat economicește și militarește. Există însă în monarhia noastră boala veche a imperialismului visat de toți bărbații de stat maghiari și teama de români. România să nu fie mare, pentru românii Ardeleni, ori dacă stavilă nu i-se poate pune statului român, să i-se creeze în coastă o Bulgarie mare, menajată de Austro-Ungaria, care la eventualități să servească scopurile pan-maghiare ale monarhiei. În jurul acestei teme s'a ivit așadar conflictul prevăzut în sinul triplei alianțe. Împăratul Vilhelm și-a spus cuvântul că de dragul planurilor imperialiste maghiare el nu jertfește statul român. Înțeleg-vor acest gest al împăratului cei din ministerul de externe vienez, se va vedea în curând. Noi românii transilvăneni simțim că atitudinea împăratului Vilhelm în-samnă, mai ales pentru noi, o eră nouă de viață culturală, economică și națională.

Ce să facă Ungurii ca să nu provoace iredentism la Români din Transilvania și Ungaria? Sub titlul „Români și Maghiarii“ ziarul „Budapester Tagblatt“ scrie următoarele:

„De un timp gazetele maghiare urmăresc orice mișcare a Românilor din Ungaria cu cea mai mare luare aminte — ca să nu zicem cu cea mai mare neîncredere. Și asta o fac azi mult mai mult ca înainte, sub influența războiului balcanic. Războiul acesta a adus României frumoase succese, fără ca să fi fost silită să facă uz de forța sa armată, decât pentru un scop demonstrativ. Că succesele acestea au avut drept consecință de a întări conștiința națională a Românilor din Ungaria, era de prevăzut. Nimeni dintre aceia, cari au urmărit cu atenție presa românilor din Ungaria n'ar putea să afirme, că această conștiință națională împuțernicită s'ar fi manifestat într'o formă periculoasă pentru statul ungar. Procurorul a avut puțin de lucru. Ce s'a așteptat, nu s'a întâmplat. Români nu și-au eșit din fire. De fapt nu“.

Va fi acum treaba politicii maghiare față de naționalități și în primul rând și a presei maghiare să nu prefacă simțământul național puternic al Românilor din Ardeal într'un iredentism român, Că presa maghiară va avea pentru aceasta tactul necesar — avem motive puternice să ne în-doim.

Iată o pildă despre acest „tact“. Luăm ziarul, ce ne cade întâmplător în mână, — să zicem „Ujság“-ul din Cluj, nrul de Duminecă și cităm câteva șire din articolul de fond: „Să aștepte Români ... până vor lua dela Unguri Ardealul și Ungaria până la Tisza! De-ar veni cât mai curând, ca să le putem tăia fășii de piele de pe spate! Degeaba tot va trebui să înțeleagă odată ungurii, că față de români nu se poate

FOIȚA.

Ceasuri de seara.

Căile fericirii.

1. Agârbiceanu.

(Continuare).

Intr'adevăr nu se pare ciudat, că Mântuitorul vorbind de judecata cea din urmă, spune că nu-i va întreba și nu-i va judeca pe oameni după roadele altei virtuți, ci numai după mila ce-au avut-o în viață? Nu va zice „Veniți cei drepti, cei cu mare minte, cei plini de speranță și moșteniți viața de veci“, ci către cei milostivi. „Că am fost flămând și m'ați săturat, setos și m'ați adăpat, străin și m'ați primit“.

Mântuitorul cunoștea toată dezvoltarea societății omenesci. El știa că, fără sentimentul milii și fără faptele milii, milioane de oameni vor trece prin iadul cel mai de jos, imensa majoritate a omenimii. Și voia să ne facă hăgători de seamă cu ce cumpănă vom fi judecați.

Dar dintre poruncile Lui, poate aceasta e mai puțin băgată în seamă, pentru că aceasta e mai altruistă. Iar noi suntem puțin altruști pentru că suntem prea cu mare dragoste față de noi înșine, prea plini de noi înșine, și cu puțină dragoste față de deaproapele. Un popă, un levit au trecut pe

lângă omul cel căzut între tâlhari, și a trebuit să vină un străin, un samarinean ca să-l ridice din marginea șanțului.

A munci, a alerga, a jertfi pentru noi, nu ni se pare greu și nu ne obosește aceasta luptă, pentru că ne iubim, a face ceva pentru alții ni-se pare a ne pune pe umeri o piatră de moară, pentru că nu-i iubim.

Milă fără de iubire nu este.

Iubire fără de o adâncă cunoaștere și multă înfrânare asemenea nu poate fi.

Să băgăm numai de seamă pentru ce facem actele îndurării crești, — fie ele sufletești, fie trupești. Vom vedea, că totdeauna le facem pentru că ne mână, ne îndeamnă o oarecare simpatie. Simpatia e numai începutul iubirii. Dar vom simți fiecare că nu putem mângăia pe-un nenorocit, pe-un bolnav, dacă nu ne isvoresc cuvintele din inimă, dacă nu-l iubim. Cât de mult se deosebesc vizitele din dragoste de cele de curtuasie! Ca cerul de pământ.

Dar pentru ce ni-s simpatici unii, cei puțini, și pentru ce nu iubim pe cei mulți? Iată o întrebare a cărei răspuns e foarte greu, căci poate fi foarte îndelungat și complicat. Dar ne vom opri la un rezultat de oăpetenie: li iubim, ni-s simpatici aceia în cari putem afla ceva din noi, cari sunt în afinitate cu noi. Moș Ioniță nu pușcă în câprioare pentru că săltărețele și sveltele pădurii sunt blânde ca și bătrânul. Trăznea în hulpe și în lup, pentru că moșul nu putea

suferi nici viclenia, nici cruzimea. În el nu era nimic din acestea simțeminte.

Cunoaștem ceea ce înrudit cu noi în alții, — alții, prin aptitudinile lor, prin suferințele lor trezesc cine știe ce amintiri, ce suferințe identice, în sufletele noastre, și ne trezim că ni-s simpatici și-i ajutăm cu vorba ori cu fapta.

Nu ni-s simpatici, nu iubim pe cei mai mulți, pentru că, în ei, nu aflăm nimic înrudit cu noi. Ce credeți, ce înrudire sufletească va simți milionarul cu cerșitorul care moare de foame?

Și pentru ce nu cunoaștem înrudirea ce există între noi și toți ceilalți oameni? Pentru că, de fapt, nu este?

Trebuie să fie, pentru că altfel n'am constitui cu toții același neam omenesc. Altfel neamul omenesc ar fi trebuit împărțit în genuri și specii, ar fi trebuit clasificat cu plantele ori animalele. Ar fi trebuit să avem și între oameni viermi, amfibii, goange, vertebrate.

Noi ne înrudim cu toții prin același suflet nemuritor. Toți suntem fiii aceluiași Părinte, toți suntem frați, și deci și neamuri și încă foarte apropiete. Atunci pentru ce nu se extinde simpatia, dragostea noastră din care izvorește adevărata milă, față de toți oamenii?

Întâi, dintr'un defect al cunoașterii. Nu ne cunoaștem adânc nici pe noi, și astfel nu cunoaștem nici pe alții. Sufletul care ne u-

aplica altă politică decât *aceea a forței*, — așa dar politica ce o urmează față de naționalități, Germania, Rusia și mai ales România (!) *Legea de naționalități trebuie pur și simplu ștearsă...*"

Dar nu mai continuăm cu citatul, căci e acelaș clișeu al șovinismului orbit.

Și asta se cheamă „tact“ și „prudență politică“.

Congresul învățătorilor n'a fost încuviințat nici la intervenția energică a deputatului Dr. Ștefan C. Pop nici la aceea a convocatorului d. I. P. Lazar, care a grăbit la Pesta să lămurească ministerul, că e în rătăcire privitor la persoana sa, deoarece d-sa aparține statului învățătoresc, fiind învățător în retragere.

Sâmbătă mai aveam încă puțină nădejde, când corespondentul nostru din Cluj ne asigura printr'o depeșă, ce am primit-o chiar după încheierea numărului, că învățătorii sosesc de pretutindeni în număr frumos, și că ministerul, foarte probabil, își va retracta opreliștea în momentul din urmă.

Și câteva nădejdi frumoase și îndreptățite nu legau învățătorii noștri de hotărârile acestui congres, ce ar fi deschis o eră cu totul nouă în soarta învățătorimii noastre!

Toate aceste s'au spulberat acum, cel puțin pentru moment!

Învățătorii noștri, cari s'au văzut atât de aproape de realizarea unui frumos vis al lor, desigur nu se vor opri la calea jumătate și vor cerca toate mijloacele legale posibile, ca visul lor să se izbândească.

Cu toată lipsa de încredere, ce o avem față de sistemul ce dominează țara, credem totuș, că în urma unor insistențe continue, guvernul, ori cât de mult și-ar închide ochii, va trebui totuș să vadă, că învățătorii nu cer decât un lucru ce le *compete*, a cărui dene-

gare s'ar putea numi procedeu „balcanic“, dacă statele balcanice nu s'ar fi avântat și ele la alt nivel, neasămănat mai demn pentru neamuri cu pretenții de civilizație.

Corespondențe.

Misiuni populare în Ațintiș.

Misiunile sacre introduse în timpul din urmă în biserica noastră își dovedesc din zi în zi tot mai mult și mai evident puterea de a deștepta credința în inimile dormitând și a îndruma rătăcitoarele simțăminte morali ale credincioșilor pe cărările principiilor adevărat creștinești. Despre aceasta ne pot încredința misiunile sacre ținute în zilele de 16—19 August n. c. aci în Ațintiș.

Sâmbătă la 5 ore după amiază a sosit Clarissimul Domn Dr. Ales. Rusu, profesor de teologie în Blaj, așteptat fiind de protopopul districtual al Iernutului M. On. Dn. Alex. Papiu și de parohul locului.

În urma speratei stări economice în care se află toată populațiunea patriei din cauza îndelungatelor ploii, toți aceia, cari puseră la cale acestea misiuni erau îngrijați și îi păștea teama de un eșec. Dar poate, că chiar aceasta stare desperată a îndemnat mai mult pe creștinii noștri din loc și din jur a-și întoarce cugetele dela ocupațiunile lor zilnice și a le îndrepta spre Dumnezeu. Căci abia s'a revărsat, în tăcerea ce stăpânește comuna, sunetele plângătoare ale clopotelor dela s. biserică vestind începerea rugăciunilor dela inserat, și numai decât s'a umplut biserica de credincioși. Iar cuvântul de introducere al misiunilor, astfel începute, vestindu-se de cei prezenți celorce n'au fost de față, au răscolit întreagă comuna așa, că la mâncatul făcut Duminecă

dimineața la 7 ore s. biserică abia a putut cuprinde între pereții ei pe toți ceice au alergat să se adape din izvorul nesecat al cuvântului dumnezeesc. Apoi s. liturghie începută la orele 10 n'a putut fi auzită decât de jumătate de credincioșii veniți. Mulțimea creștinilor venită din Ludoș, Bogata, Orășia, Petrilaca, Sâniacob, Nandra, apoi Cecălăcanii veniți în procesiune cu prapori, în frunte cu preotul lor On. Aug. Trif, însoțiti de mulți gr-or. din Botez, a hotărât ca predica să se țină afară sub cerul liber în umbra păduriceii de acățari, care împrejmuește umila biserică. Și ori cât aș vrea să descriu efectul făcut de aceasta predică asupra ascultătorilor nu pot, nu am cuvinte se exprim impresia făcută asupra lor. E destul dacă vom spune, că la inseratul urmat de a 3 a predică au luat parte tot atât de multă lume, care după ce i-s'au citit rugăciunile dela mărturisire au alergat cu toții la mărturisire.

După ce s'a lăsat pe pământ întunerecul nopții de nou s'au adunat creștinii noștri în biserică unde după citirea paraclisului li-s'au rostit a 4 predică tot cu multă atențiune ascultată și cu acelaș efect impresionabil.

Luni dimineața la 6 ore, s'a oficiat mâncatul urmat numai decât de s. liturghie. La acestea însă urgența lucrului de câmp întârziat din cauza ploilor, a făcut se aziste credincioși mai puțini. Dar cu atât mai mulți s'au părădat peste zi la scaunul mărturisirii așa, că protopopul Papiu, și în dimineața zilei sositul preot Nicoară, parohul Cucerdei române, au fost ocupați toată ziua cu mărturisirea credincioșilor din loc. Spre seară protopopul s'a depărtat înlocuit fiind de M. On. Domn Ioan Moldovan vicenotar consistorial în Blaj, a cărui predică dela inserat a fost ascultată cu atențiune de cei prezenți.

nește e „terra incognita“, pentru cei mai mulți din noi.

Zadarnic vine experiența de veacuri și ne spune tuturor: „toți sunteți oameni, toți muritori, toți putreziiți, toți plini de patimi“. Nu cunoaștem în vecinul nostru pe noi înșine, su simțim că suntem dela un Tată. Nu pentru că n'am putea simți, ci pentru că nu ne dăm silința să cunoaștem. Trecem prin viață plini de noroi înșine, și concentrăm lumea întreagă, existența însași în noi.

Dacă ne-am gândi mai adânc, dacă ne-am cobori în sufletul nostru, am vedea că nu suntem singuri pe lume. Cu o claritate uimitoare sufletul nostru ne-ar descoperi, ne-ar arăta pe toți frații noștri pe cari trebuie să-i iubim ca pe noi înșine, fiindcă sunt ca și noi!

A doua oară, dintr'un defect al voinții. Dela fire suntem egoiști, și chiar ca să dai fratelui tău ceva, trebuie de multe ori, sau chiar totdeauna, să-ți calci pe inimă. E nevoie de-o voință, ca aceasta voință să poată înfrâna egoismul din noi.

Iubirea lui Dumnezeu e nemărgenită fiindcă nici un egoism nu o împiedecă, deci și milostivirea lui, ce isvorește din aceasta iubire, e nemărgenită.

Dragostea noastră nu poate trăi ca un sentiment, ea trebuie să se schimbe într-o continuă luptă împotriva egoismului și a al-

tor rele din noi. Cea mai albă floare a luptei acesteia este mila, faptele îndurării față de deaproapele.

„Fericiți sunt cei milostivi“, pentru că se cunosc pe sine și pe alții, și astfel pe Părintele tuturor.

Fericiți, pentru că luptă împotriva egoismului și a tuturor relelor din ei, și astfel reușesc să aibă o viață frumoasă.

Fericiți, pentru că pot cunoaște și relele din alții, le pot ierta, pot lupta pentru încetarea ori stărpirea lor, sau chiar numai pentru alinarea lor, și astfel pot face și altora viața frumoasă.

Fericiți, pentru că pot da vederea orbilor, auz surzilor, picioare sănătoase ologilor, sănătate bolnavilor, mângăere desnădăjduiților.

Vai, cea mai înaltă binefacere a milei e aceasta: ușurând poverile altora să-i faci să simtă că nu-s singuri și părăsiți în lume, ci lumea e plină de frați de ai lor. Aceasta e cea mai mare putere a îndurării. Dacă vor cunoaște că nu-s singuri, ci au frați, desmoșteniții vor veni ușor la convingere, că au și un Tată. Câți nu blastămă Dumnezeirea chiar pentru nedreptățile acestei vieți, pe cari mila nu vine să le îndulcească? Și Hristos a zis „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor ca văzând oamenii faptele voastre cele bune să preamărească pe Tatăl vostru cel din ceriu“.

Deci un milostiv, poate aduce pe un desmoștenit la cunoașterea lui Dumnezeu.

Sunt fericiți cei milostivi, pentru că mai ales, vor afla milă. Ei vor putea zice „Mila ta Doamne mă va urma în toate zilele vieții mele.“

Ori cine se simte măgulit și îmbărbătat când simte mila izvorită din dragoste a altuia. Nime nu-i așa de tare încât să n'ai-bă lipsă de bunăvoința altuia.

Dar în fața lui Dumnezeu cine nu va avea lipsă de milă? Vieța cărui pământean poate să fie așa de fără de pată încât să nu ceară îndurarea lui Dumnezeu?

Dar el va trece cu vederea numai păcatele acelor, El va milui numai pe aceia, cari înșiși până au fost în viață au făcut să înflorească cea mai scumpă floare a iubirii: mila față de alții.

Ca să ne îndemne și mai mult la milă, ca să ne îmbărbăteze, ca să ne arete marea și adâncă frumusețe a acestei virtuți. Mântuitorul s'a socotit pe sine între cei desmoșteniți: „Am fost flămând și nu mi-ați dat să mănânc“. Și iarăși „Adevăr zic vouă dacă n'ati făcut aceasta unuia dintre cei mici, mie nu mi-ați făcut“... Inse când se va cobori între oameni împărăția milei?

Mulțămiiți de rezultatul zilelor trecute, în dimineața următoarei zi de Marți — zi de târg săptămânal în apropiatul Ludog, care fie ori ce sărbătoare, lasă toate bisericile din jurul său goale, nu ne încumătam se ne facem nu știu ce iluziuni despre rezultatul acestei zile, dar ne-am înșelat. Căci încă din răsăritul soarelui pe toate potecile dealurilor surupate și a văilor tinoase se vedeau bărbați și femei, bătrâni și tineri, feciori și fete venind spre Ațintiș și în loc se meargă mai departe, ca altă dată, toți s'au oprit în jurul bisericii umile din Ațintiș în care dela 6 ore se oficia mănecatul urmat de predică ascultată cu tot dorul sufletului însetat. În acest timp sosind și preoții din jur, Cucui din Bogata, Boer din Petrilaca, Trif din Cecalaca, Deac din Geja sau rânduind în 5 locuri scaune de mărturisiri, cari sau continuat, până aproape de 11 ore, când sau început s. liturghie, la care sau cuminecat aproape la 300 inși, după care a urmat predica despre puterea și efectele deosei cuminecări, care, eu tot timpul înaintat și cei mai mulți dintre ascultători nemâncați, a fost ascultată cu o răbdare și cu dragoste fără seamăn.

După puțină recreare la 3 ore după amezzi ne-am adunat de nou la biserică unde s'a oficiat inseratul, apoi s'a purces în procesiune până la cimiter, luând parte atât străinii cât și toți locuitorii comunei fără deosebire de etate. Acolo s'a făcut sfințirea apei; după aceea sau înălțat cătră tronul cereș rugăciuni pentru cei repausați și din acest prilej Cl. Domn Dr. Alex. Rusu a vorbit despre relațiunea dintre vii și dintre repausații aflători în locul curățitor făcând cu cuvintele sale convingătoare să se strecură picuri de lacrimi din ochii multor ascultători. În urmă preotul locului în puține cuvinte îndeamnă pe ascultători se roage pe Dumnezeu se resplătească misionarilor pentru osteneala și munca săvârșită în numele Domnului, rugând de altă parte și pe misionari ase întrepune în rugăciunile lor cătră Dumnezeu ca sămânța cuvântului dumnezeesc sămănată în agrul sufletului ascultătorilor se rodească. După acestea botezându-se tot poporul s'au împraștiat toți la ale lor ducând cu ei impresiuni cari vor dăinui timp îndelungat în sufletele și în amintirea lor, iar misionarii încă în aceeaș sara sau întors la Blaj cu convingerea, că poporul nostru însătează după cuvântul dumnezeesc.

Raportorul.

Pagini științifice.

Mai multă onestitate!

— Răspuns pâr. Iosif Popa. —

În fruntea numărului său de pe Iunie (6), revista pâr. Manu dela mănăstirea Prislopului, „Cuvântul Adevărului“, aducea un articol neiscălit intitulat: vorbiți și scrieți românește pentru Dumnezeu. Autorul anonim, care vorbea deci în numele și cu autoritatea revistei, încheia articolul său cu aceste cuvinte: „Deci vorbiți românește, în biserică cântați românește, în predici graiți la înțelesul poporului. Iar dacă primiți cărți bisericesti tipărite cu cuvinte străine de popor,

nu roștiți acele cuvinte, ci cele populare corăspunzătoare. Să știți, că în senzul canoanelor limba liturgică nu se schimbă după placul celor ce revăd edițiile, ci rămâne tot cea veche, chiar dacă ajunge a fi moartă pentru uzul poporului de azi“.

La cuvintele aceste, în cari cu greu se va găsi cineva, care să nu citească o directă provocare a preoțimei, la nesocotirea textului aprobat al cărților noastre bisericesti, scriitorul acestor șire spunea într'o însemnare din numărul 11 (10 Iunie) al „Culturii Creștine“, că asta nu poate să meargă. Se arăta acolo cu toată cuviința, dar totuși foarte respicat, că cuvintele citate mai sus, — cari în sine se contrazic — deschid calea la o completă anarhie, deoarece în felul acela nu numai că nici când nu am putea ajunge la o unitate a limbii în funcțiunile liturgice, ci din potrivă ne-am depărta din ce în ce mai mult de acest ideal. Față cu păreriile revistei dela Prislop am spus acolo că unica normă în ce privește textul cărților noastre rituale poate să fie autoritatea bisericască, care aprobă edițiile acestor cărți și am protestat cu toată energia împotriva oricărei mișcări, care ar vrea să întroneze o altă autoritate. Aceste cuvinte de protestare nu cuprindeau însă nici pe departe părerea, că limba cărților nostre bisericesti nu ar mai lăsa de dorit, ci dimpotrivă se accentua chiar, că asupra limbii stabilite în textul autentic al cărților noastre liturgice se poate discuta cu deplină libertate, socotindu-se o discuție mai largă asupra ei deadreptul necesară, și care se impune.

Că „însemnarea“ din Cultura Creștină și-a avut rostul ei, se vede și din împrejurarea, că ordinariatul arhidiecezan s'a simțit și el îndemnat să atragă atențiunea Ordinariatului de Lugoj asupra părerii greșite și nesocotite cuprinse în articolul cu pricina.

Nr. proxim (7 din 1 Iulie) al „C. Ad.“ a și dat apoi un fel de rectificare, în care spunea, că în articolul din chestie „s'a strecurat o eroare, care ușor poate pune în sarcina autorului intenții pe cari nu le-a avut“. S'ar fi omis adeca mai multe cuvinte, cari îndreptau înțelesul frazei într'acolo, că cuvintele străine de popor din cărțile noastre bisericesti trebuie înlocuite cu alte cuvinte corespunderătoare „luate din cărțile noastre liturgice mai vechi, cari încă sunt aprobate de autoritatea bisericască competentă“.

Adausul acestă, care printr'o foarte regretabilă (?) greșală de tipar a rămas ne-cules în articol, stămpără într'u câțva greșala părerii emise și socoteam, că de vreme ce de fapt nu avem nici o ordinațiune care să oprească întrebuițarea edițiilor mai vechi ale cărților noastre bisericesti, împotriva acestei păreri nouă, deși este tot așa de primejdioasă pentru unitatea limbii liturgice ca și cea dintâiu, nu ne mai putem ridica decât în mod doctrinar. N'am făcut însă nici aceasta, pentru că cunoașteam deja pe autor, pe care nu mai voiam să-l supărăm. Și apoi de altfel „C. Cr.“ urma să apară abia în 10 Septembrie așa că până atunci în revista noastră nici nu puteam face vre-o observare. Socoteam dar că s'a isprăvit.

Dar lucrul n'a rămas într'atăta. În nr. de pe August (8) al revistei dela Prislop pâr. Manu scrie un prim articol, unde dupăce declară, că „mărturisește până la o slovă cele cuprinse în conciliul prim pro-

vincial Tit VI c. VI, referitoare la revederea și edarea cărților bisericesti, își ia voie să se ocupe nițel cu limba cărților bisericesti, nădăjduind că nu va fi socotit, pentru acest lucru, de „răsvrătit sau răsvrător“. Discută apoi „cu spirit“ neajunsurile de limbă ale cărților noastre bisericesti și concludă cu dorința de a se realiza odată hotăririle, referitoare la aceste cărți, ale primului nostru conciliu provincial, stăruind și Cuvioșia Sa asupra „interzicerii uzului tuturor edițiilor anterioare“. Nu reflectăm la acest loc asupra deosebirii esențiale ce există între acest articol și între celalalt, oricât de rectificat, ci mergem mai departe.

În „poșta redacției“ a aceluiaș nr. (8) al „C. Ad.“ se răspunde unui anumit d. I. Popa (despre care am aflat că este preot în Zorlenț) în modul următor: „Chestia limbii cărților noastre liturgice n'a rămas și nu va rămânea baltă. Bucuroși publicăm articoli referitori la aceasta chestie, dacă sunt scriși bine și nu conțin nimic contrar canoanelor. Adevărul trebuie spus și atunci, când atinge susceptibilitatea unor închipuite infalibilități“. Acest răspuns redacțional ținut într'an stil nu prea călugăresc și în care nu se spune că cine simt „infalibilitățile închipuite“, a îndemnat pe pâr. Iosif Popa să scrie în „Unirea“ din 14 August (nr. 81) un articol despre „limba cărților noastre bisericesti“.

Până aici povestea. A fost cam lungă dar nu se putea altfel, fiindcă atitudinea puțin onestă a pâr. Popa nu puteam s'o lămurim decât în lumina datelor concrete de mai sus.

Căci iată despre ce e vorba.

În articolul amintit din „Unirea“, pâr. Popa găsește că scriitorul acestor șire a făcut cu protestul său din „C. Cr.“ o mare și neiertătoare greșală, pentru că prin acel articol, al cărui rost Sf. Sa nu-l poate înțelege „se ridică baricade în calea sanării răului de care suferim cu limba noastră bisericască“. I-se spune apoi că articolul cu pricina din „C. Ad.“ a fost inspirat de cea mai curată dragoste pentru cauză, și că într'ânsul nu (?) se pledează pentru schimbarea textului din cărțile liturgice, ci se stăruie ca cuvintele neînțelese de popor să se înlocuiască cu cuvinte înțelese din edițiile mai vechi (!). Dă apoi pe nevinovatul zicând: „așa cred că a înlocui cuvinte neînțelese cu cuvinte înțelese nu înseamnă a schimba textul“!

Dar pâr. Popa mai e și mitos. Când m'ar avea mai mult în mână (nu știu ce-i voi fi greșit!) și când ar putea să mă dea gata într'o discuție zdrobitoare, mă face scăpat, amenințându-mă că mi-se va plăti datoria din partea autorului articolului cu pricina. Îmi mai aruncă o privire nimicitoare strigându-mi în urechi că am proclamat o dogmă nouă: dogma limbii, și trece apoi la reproducerea sumară a articolului pâr. Manu din nr. 8 al „C. Ad.“

Să isprăvim însă. Pâr. Popa spune că nu intră în discuții cu subsemnatul. Mă va ierta deci, dacă renunț și eu la o astfel de discuție. Pentru așa ceva găsesc că pâr. Popa nu este destul de onest. Căci a spune, că articolul încriminat de mine nu pledează pentru schimbarea textului cărților bisericesti, și că nu trebuie înțeles așa cum la înțeles, și cum sigur a putut să-l înțeleagă toată lumea; a spune, că adausul cuprins în „rectificarea“ apărută cu trei săptămâni

după ieșirea protestului „Culturii Creștine“, se găsește deja în articolul difcultat asta nu e onestitate. Și nu e onestitate să spui, că eu am proclamat dogma limbii, când oricine a putut vedea din ceea ce am reprodus mai sus, că anume am accentuat, că da, asupra limbii cărților noastre liturgice se poate discuta, și că se impune chiar o discuție.

Ași putea să sfârșesc. Dar știrbirea onestității păr. din Zorlenț îmi zace pe inimă. Și iată că retractez. Se poate că părintele e onest, și n'a scris cu rea credință. Se prea poate! Dar atunci rămâne că n'a putut stăpâni materialul istoric de pe 2—3 luni al acestei chestii. În cazul acesta îl rog să mă ierte, dar să-mi primească sfatul:

Să nu mai facă „istorie“!

Prof. Dr. Alexandru Rusu.

Reviste.

Turcia. „Evening Standard“ află din Constantinopol: Reprezentantul unei mari puteri a intervenit pe lângă ministrul de externe, cerând demobilizarea armatei turce. Ministrul de externe a declarat că Turcia numai atunci va demobiliza, dacă Bulgaria recunoaște recucerirea Traciei și Adrianopolului de turci.

Correspondentul particular al ziarului „Le Matin“ face expunerea următoare a vederilor cercurilor politice din Petersburg. Rusia nu a confundat cestiunea țărmlui drept al Mariței cu cestiunea Adrianopolului. Ea și-a manifestat față de Turcia voința neștrămutată de a aplica măsuri severe pentru ca litoralul mării Egee, atribuit Bulgariei prin tratatul dela București să rămâie al Bulgariei. În ce privește Adrianopolul Rusia se mulțumește pentru moment să boicoteze financiarmente pe Turcia în scopul de a ajunge la un aranjament acceptabil turco-bulgar. Rusia e convinsă că Franța, cu toate interesele sale financiare, va merge alături de Rusia în cestiunea boicotării Turciei până ce Turcia va fi regulat cestiunea Adrianopolului.

Guvernul rus cere evacuarea completă a Adrianopolului și cedarea lui Bulgariei. Marea majoritate a opiniei publice ruse s'ar mulțumi sau cel puțin ar aproba un aranjament echitabil.

Constantinopol, 9. — Miercuri marele vizir a fost primit în audiență de Sultan. Cu această ocaziune marele vizir a comunicat Sultanului că după rapoartele ambasadurilor turci acreditați pe lângă marile puteri, sunt speranțe că Adrianopolul va rămâna în posesiunea Turciei

pe baza unei înțelegeri pașnice cu Bulgaria.

În cercurile comitetului junilor turci se declară că, în cazul unui asemenea aranjament, Turcia ar fi dispusa să cedeze Bulgariei localitatea Kirkilisse.

Convocare.

În înțelesul §§-lor 23 și 24 din statute, membrii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se convoacă la

Adunarea ordinară generală

ce se va ține în Orăștie, în zilele de 14 și 15 Septembrie n. 1913.

Programul adunării:

Duminecă, în 14 Septembrie n. 1913, la orele 10 a. m.

I. Ședința I, cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Inscrierea delegaților prezenți ai despărțămintelor.
3. Raportul general al comitetului central.
4. Alegerea comisiunilor pentru:
 - a) examinarea raportului general;
 - b) censurarea socotelilor pe anul 1912 și a proiectului de buget pe anul 1914;
 - c) inscrierea membrilor noi;
 - d) candidarea prezidentului, viceprezidentului și membrilor comitetului central pe un nou period de trei ani.
5. Prezintarea eventualelor propuneri*).

II. Constătuirea confidențială (îndată după ședința I) a directorilor și delegaților diu despărțăminte.

Luni, în 15 Sept. n. la orele 9 a. m.

I. Ședința a II-a, cu următoarea ordine de zi:

1. Raportul comisiunii alese pentru examinarea raportului general și propunerile acestei comisiuni.
2. Raportul comisiunii însărcinate cu censurarea socotelilor pe 1912 și a proiectului de buget pe 1914 și propunerile acestei comisiuni.
3. Raportul comisiunii pentru inscrierea de membrii noi.
4. Alegerea prezidentului, viceprezidentului și membrilor comitetului central pe un nou period de trei ani.
5. Fixarea locului pentru adunarea generală viitoare.
6. Dispoziții pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.
7. Inchiderea adunării generale.

După prânz la orele 4.

II. Ședința festivă a secțiilor științifice-literare. Conferințele domnilor Dr. Silviu Dragomir și Dr. Ioan Radu.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută la 16 Aug. 1913.

A. Bârseanu m. p., Oct. C. Tâslăuanu m. p.,
prezident. secretar.

*) Eventualele propuneri au să fie înaintate, în scris, prezidiului Asociațiunii (Sibiu, str. Șaguna Nr. 6) cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Diverse.

Din cauza sf. sărbători de Joi, numărul proxim va apărea numai Sâmbătă.

P. S. Sa Episcopul Dr. V. Frențiu, primind la Prislop pelerinajul creștinilor noștri, va mai rămâna la mânăstire — după cum aflăm până Sâmbătă. Pelerinii s'au înapoiat Joi la Lugoj. Din părțile Lugojudului au fost mai puțini, dar cei din valea Hațegului s'a urcat numărul lor la vr-ee 500. Pelerinajul a fost favorizat de timp plăcut, ceace e o minune în vremea aceasta ploioasă.

Dr. Vasile Hâncu, medicul nostru arhiepiscopozan, reîntorcându-se azi din străinătate, și-a reluat orele de consultație.

Arhiepiscopul din Scutari la Roma. De-o săptămână să află în cetatea eternă arhiepiscopul din Scutari Sereggi pentru o audiență la Sfinția Sa Papa. Arhiepiscopul Sereggi în drumul său spre Roma a fost primit în audiență de Majestatea Sa Monarhul Francisc Iosif și de ministrul de externe din Viena și precum se susține, acest drum îl face arhiepiscopul fiind însărcinat cu o misiune politică de mare însămănătate cu privire la vacanța tronului și la protectoratul alban.

Deși arhiepiscopul a declarat unui ziarist, că nu vine oficios la Roma, totuși se crede, că tocmai misiunea diplomatică cu care a venit în Roma e cauza, că Sfinția Sa Papa Piu al X-lea întârzie cu primirea arhiepiscopului în audiență.

Sereggi și-a exprimat dorința de a avea pe tronul alban un principe catolic și că la aceasta demnitate este destinat un principe Catolic german.

Nou împrumut de stat. Pentru acoperirea cheltuelilor avute cu întreținerea armatei în trecut și pentru a face față cheltuelilor din viitor, guvernul s'a decis la luarea unui împrumut mai mare. Spre scopul contragerii acestui nou împrumut Ministrul de finanțe Teleszky s'a pus în legătură cu un membru al firmei Rothschild din Viena, care actualminte să află în comitatul Bihorului și cu care a avut o lungă consfătuire, fără ca să se poată cunoaște rezultatul la care au ajuns.

Ultimele zile ale orașului Pompei, Sub acest titlu, începem azi publicarea minnatului roman alui Bulwer, în care cititorul va avea prilejul să se delecteze în atâtea tablouri splendide din viața vechilor romani. E viața din veacul prim al erei creștine, — Herculanul și Pompei au fost distruse în anul 79 d. Hristos — în care strălucirea imperiului roman începe a se eclipsa de razele noului soare, ce se ivește la răsărit: creștinismul.

Erupția Vezuului și distrugerea acestui oraș înfloritor e descrisă cu o artă fără păreche. Cititorii noștri vor avea un adevărat deliciu, citind aceste pagini.

Peana cu care s'a iscălit tratatul de pace dela București. Este interesant să se știe, că tratatul, care a pus capăt, cel puțin pentru un șir de ani, măcelurilor din Balcani, a fost iscălit cu peana celebrului corespondent al ziarului englez „Daily Telegraph“, Dr. Dillon ale cărui articole simpatice României au fost mult remarcate. Cu acelaș condei a fost subseris și tratatul dela Londra.

Concurs. Cu terminul de 7 Septembrie n. a. c. se vestește concurs la stațiunea cantor-docentală din Șimleul-silvaniei (Szilágyosmlyó). Salarul conform disp. art. de lege XVI din 1913; cuartirul în natură.

Cererile înscrise după regulă sunt a se înainta subscrisului și în vre-o duminică ori sârbătoare a se prezenta și în persoană.

La alegere vor fi preferiți acei domni, cari vor documenta că sunt în stare a conduce cor.

Alimpiu Barboloviciu m. p.
vicar și președintele sen.

Impotriva concubinatelor. Biroul central de statistică a adus la cunoștința Ministrului de interne numărul multelor cazuri de concubinaj, ce în timpul din urmă intervin între copii minoreni. Pe baza acestei constatări, Ministrul de interne a dat cătră toate sedriile orfanale, o ordinațiune, prin care sunt provocate să silească pe părinți să împiedece concubinatele copiilor minoreni. Dacă părinții nu se vor supune acestei dispoziții, sedriile orfanale sunt împuternicite să detragă părinților și tutorilor dreptul părintesc asupra minorenilor.

Petrecere. Tinerimea română din Aiudul de sus vă invită cu toată dragostea la Petrecerea de vară, împreună cu producțiune teatrală, ce o va aranja Duminică la 31 August st. n. 1913 într'un pavilion anume improvizat. Venitul curat este destinat bisericii gr.-cat. din loc.

— Invitare la *producțiunea teatrală* urmată de dans, ce se va aranja Joi, în 28 August st. n. 1913 (ziua de Sf. Maria), în sala nouă a hotelului „Gross” din Teaca. Venitul curat e destinat pentru zidirea bisericii române din loc.

Pe vârful Himalaei. Renumitului turist italian Piacluca după grele efortări i-a succes a să sui pe vârful muntelui Himalaia până la piscul Nunkam la înălțime de 7,200 neștrăbătută până acum de nimeni. Ajuns acolo turistul a implântat un steguleț italian. Atât el cât și însoțitorii au petrecut 6 nopți la înălțime de 6500 m. în frig și ninsoare înfruntând toate primejdiile, cari pot să-i ajungă la o așa mare înălțime. Turistul are de gând, să descopere în cercetările sale cutezătoare alte piscuri mai înalte ale Himalaei.

Convocare. Toți membrii aparținători despărțământului cercual Chior al „Astrei” sunt rugați să binevoiască a participa la prima adunare generală, care se va ține în Șomcuta-mare în sala de gimnastică a școlii confesionale la 31 August st. n. 1913. Semnăm Șomcuta-mare la 20 Aug. 1913. Dr. Aurel Nyilvan v.-preșident. Dr. T. Dosa secretar.

Aviz. Peregrinajul îndatinat a se ține în fiecare an la Mănăstirea Ciungei în ziua de S. Maria mare 28 Aug. st. n. În anul curent, din cauza timpului nefavorabil și mai mult din a drumurilor nepracticabile nu se va ține. Ciunga la 22 August 1913 Ioan Moldovan paroh gr. cat. vprot. ou.

Necrolog. † *Veturia Colceriu*, după un morb scurt a repausat în 17 Aug. 1913 în etate de 19 ani împărțită fiind cu sfințele taine ale muribunzilor. Inmormântarea s'a făcut Marți în 19 crt. în cimiterul bisericii gr. cat. din Văidăhaza.

Odihnească în pace!

Partea Literară.

Lytton Bulwer.

Ultimele zile ale orașului Pompei.

— Roman. —

În românește de: AUREL B. GAJIA.

I.

Glaucus cel norocos și prietini săi.

Vieța din Pompei era de tot animată și mai ales pe strada numită „Domitiana”. Trăsurile goniau una după alta, făcând un șgomot asurzitor. Între trecători era un tinăr mic de statură, care agrăi pe un cunoscut mai bătrân:

— Bine te-am aflat, iubit Diomed! Vei lua cina la Glaucus?

— Scumpul meu Clodius, eu nu sunt invitat — zise privind cu dispreț la amicul ce-l agrăi și care purta o tunică lungă, și pestriță după moda de atunci.

— Imi pare foarte rău, căci în tot orașul Pompei, cea mai bună cină e la Glaucus. Pentru el e o predilecție și jocul cu cubi. Durere numai, că în privința vinului e tare cumpătat.

Diomed zimbi.

— Cunoști tu pivnițele mele cu vin? Clodius, răspunzând că nu, continuă astfel: — Ți le voi arăta. În una din zilele mai apropiate, vino la mine, te poftesc la cină.

— Primesc invitarea, — zise Clodius măgulit. — Acum însă Dumnezeu fie cu tine! Se înserează și eu merg la scaldă.

— Acesta-i un act de mare momentuositate — zise Diomed zimbind. Eu trebuie să merg la questionul în unele afaceri de stat. — Cu aceasta se și depărtă. Celalalt privind după dânsul, cu fața blazată, mormăi în sine:

— Diomed acesta, în adevăr e un om necult, ori cât de bune vor fi vinurile lui, el totuși e numai fiul unui sclav eliberat! Are un deosebit avantaj, că e bogat și oaspeții pot să câștige dela el. E foarte bun pentru noi, cu cari soarta tratează așa de mașter!

Plecă, dar se opri îndată și privi la o trăsură, ce venia chiar în calea lui. — Era o trăsură de bronz, trasă de armăsari din Parthus, ca pe vremea jocurilor olimpice. În galop cum veniau, vizitiul abia strânse nițel frânele și caii se opriră numai decât. Proprietarul trăsurii era un nobil tinăr, grec de origine. Purta o tunică de purpur, ca cea din Tunis, și copciile încărcate cu smaragde o astrângeau de trupul lui. La grumaz purta un lanț strălucitor de aur, ce se termina într'un cap de șarpe, de gâtul căruia atârna un singil scump în formă de inel.

— Iubite Glaucus! — strigă Clodius. Cât de mult mă bucur, că te văd iarăși!

Tinărul răspunse zimbind: Crezi doar că m'am ascuns în dormitor, pentru că ieri m'ai învins în jocul cu cubii? Noroc grozav! Și cine știe dacă în astă seară nu

voiu avea eu noroc, doar ești oaspele meu la cină. Ori poate ți-ai uitat?

— Cine ar putea să-și uite de invitarea lui Glaucus — răspunse măgulitor.

— Acum unde te grăbești?

— La scaldă.

— Dimit trăsura și vin cu tine — zise Glaucus. Se coborî și făcu semn vizitiului să plece.

Cei doi tineri, povestiră multe de toate, delectându-se, în calea lor, de frumusețile diferite ale orașului. Prăvălii bogate asortate, fântâni săritoare, a căror picuri luceau ca niște prețioase diamante în amurgul seri, fetițe îmbrăcate în haine de sărbătoare îi îmbiau la tot pasul cu celea mai gustoase poame; hotelurile minunate, cu iluminarea lor orbitoare și alte multe...

— Totuși e mai frumoasă vieța aici în Pompei decât în Roma, — zise însoțitorului.

— Roma e mai pompoasă, mai puternică, dar nu dispune de drăgălășia, ce o are Pompei. În Roma nu afli distracțiile comode, pe cari le întâlnești în Pompei.

— Pentru aceea vii să petreci vara în Pompei?

— Ai dreptate! Imi place mai mult și decât Bajae, unde nu pot suferi pe pedanții de acolo, cari adunându-se în grupuri mai mari, golesc cu degetarul plăcerile vieții.

— Doar tu iubești pe învățați, căci și pereții casei tale povestesc de Aischylos, Socrate, de drama și poezia epică.

— Aceste două se pot uni — răspunse Glaucus. Părerea mea este că omul numai atunci gustă cu adevărat plăcerile vieții, când muncește și când, pe lângă că se distrage — și învață. E adevărat că nu sunt învățat.

— Dar ai moștenit spiritul de înțelepciune a națiunii tale — îl întrerupse repede Clodius. Tu vei disputa cu cei mai erudiți bărbați din Pompei și sunt convins, că vei câștiga premiul școlii filozofice de acolo.

— Batăr de-ai avea dreptate — zise Glaucus, cu un suris fericit. Aș perde la tine bucuros mii de sestertii.

— Iar Lepidus, fiul lui Diomed, mi-arda de douăori atâta, dacă în discuție aș rămânea superior.

— Lepidus e desprețuitor, — adăuse grecul. Știi că și tatăl său îmi invidiază rezultatele mele?

Clodius negă: — Nu-și prea sfărâma capul cu știința, ar preferi, dacă fiul său ar îmbrățișa carierele practice. Iar fata lui Iulia nu-i streină de tine.

Glaucus îl privi mirat.

— Nu cunosc soră, care să iubească mai tare pe fratele ei, ca Iulia pe Lepidus. Înaintea ei Lepidus e cel mai de frunte bărbat în întreg orașul Pompei. Și fiindcă în tine vede pe omul superior, natural, că va face totul să cazi dela învingere și să nu câștigi tu premiul.

— Oameni pătimași! — zise Glaucus zimbind, aruncându-și pe umăr un capet al togei, ce-l ținea până acum în mână.

Conversația între cei doi tineri se întrerupse, căci în colț unde se întâlneau trei străzi, au dat de o mulțime de oameni. În colț stetea o fetiță ca de treisprezece ani ținând într'o mână o corfă cu flori și

în cealaltă un instrument muzical cu trei coarde înțonând un cântec de jumătate barbar. După ce termină cântul se învârte împrejuri îmbrind cu flori pe privitori, cari aruncau în corfă zeci de sesterti, ori poate că voiau să remunereze cântarea, ori pentru că compătineau pe sermana copilă, ce era oarbă.

(Va urma.)

Despre viața curată.

Indreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare.)

„E regulă generală, că lupta directă contra senzualismului e periculoasă, atențiunea ce i-o dăm, fie chiar și cu gândul de a ne apăra, totdeauna o întărește. Atacul fățiș al dușmanului, în cazul de față însemnă pierdere sigură. Pe când învingerile strălucite ale spiritului le putem câștiga prin aceea, că încontinuu medităm și ne gândim asupra lor, pe atunci senzualismul îl vom învinge așa, că nici când nu ne cugetăm la el.

Motivul l-am spus mai înainte. Dacă privim la imaginea necurată, dacă ne ocupăm cu gândul senzual, sufletul la tot cazul se mângăiește. Nu putem lua cărbune în mână fără să ne mângăm. Nu ne putem băga mâna în foc și să nu ne ardem.

Urmează deci, că o luptă cuminte va trebui să decurgă în modul următor: mintea observând chipul păcătos, fără amânare îndeamnă voința spre lucrare, iar voința imediat îndreaptă atențiunea, mintea spre altă parte, așa precum ne întoarcem privirea dela un lucru neplăcut. Cu cât voința e mai energică nelăsând păcatului nici o nădejde de învingere, cu atât vom simți mai mult dulceața și fiorii învingerii depline. Așa devine învingerea sufletească cea mai frumoasă învingere.

Legea lui Hristos zice: „Privighiați și vă rugați“. Mintea va priveghia atunci, când îndată va observa cugetul necurat din suflet. Voința atunci își îndeplinește oficiul de sentinelă, când fără nici o trăgănare îndreaptă atențiunea minții spre alt lucru, spre altceva. Acest altceva e: Hristos cel restignit. Dacă ne închipuim în mod viu, că suntem în fața lui Hristos ce se sbate cu moartea, deja aceasta însemnă învingere psihologică; iar dacă ne rugăm din inimă: Doamne ajută-mi, că pier, ori: Tu ți-ai vărsat sângele pe cruce, nu lăsa Doamne, să păcătoiesc“, — prin aceasta am îndeplinit și partea a doua din lupta sufletească: ne-am rugat. Dar prin aceasta nu se sfârșește lupta spirituală.

Cugetele necurate de multeori sunt foarte impertinente, le alungi și nu peste mult se refac din nou. Dacă omul rămâne fără ocupație în timpul ispitei, cugetul necurat revine din nou și te molestează. Va trebui așadar ca în cele din urmă să te apuci de ceva lucru: să citești, să scrii, să te rogi, să te joci, să îndeplinești ceva lucru corporal, ori să faci altceva, numai să nu stai în nelucrare. Prin aceea, că ți-ai abătut aten-

țiunea dela gândul necurat, mintea are ceva ocupație, dușmanul, cugetul necurat își pierde orice putere.

Aici iarăș trebuie să mă provoc la un adevăr psihologic.

Orice om cuminte își are ocupațiunea sa predilectă, la care totdeauna cu drag îi zboară mintea. Unul se îndeletnicește cu grădinaritul, cu pomăritul, altul cu muzica, al treilea cu vre-o măiestrie sau știință, așa, că în timpul liber mintea încontinuu revine la această ocupație, plănuește cumpănește, așa că omul în aceste momente se simte foarte bine. În timp de ispită e foarte recomandabil a căuta scăpare în ocupațiunea noastră. Pentru ce? Numai din simplul motiv, că aceste idei ne leagă mai ușor atențiunea și în chipul acesta gândul de ispită se resfrânge fără nici un pericol.

Așadar întregă lupta sufletească va decurge în modul următor: 1. Mintea trează observă cum se apropie dușmanul de cetatea sufletului. 2. Alarmează imediat voința. 3. Voința începe lupta fără amânare și anume așa, că abate atențiunea dela gândul spurcat. 4. Sufletul se îndreaptă spre Hristos. 5. În urmă abatem atențiunea dela cugetul necurat prin orice ocupațiune. Mai ușor ne va succeda aceasta așa, că ne întoarcem la ocupațiunea noastră predilectă. Lucrul principal e primul atac: observarea cugetului necurat și întoarcerea voinții. În forma aceasta învingerea e sigură, știut fiind, că păcatul se naște din consimțirea sau neconsimțirea voinții.

Paulsen, care n'a fost preot, ba nici credincios, scrie: „Omul numai într'un chip își poate asigura liniște și libertate: dacă din început își înfrână patimile“. Indată la început numai așa putem învinge, dacă începem lupta cu gândul murdar. Dar și dacă nu luăm în considerare valoarea virtuții, prețul nemărginit al sufletului, eternitatea, ci să ne punem pe punctul de vedere al egoismului rațional, zic și atunci, dacă nu voim să devenim sclavii patimilor, dacă voim să ne păstrăm libertatea și echilibrul sufletului, la tot cazul trebuie să pornim la luptă cu gândurile păcătoase. Libertate nu putem avea fără disciplină internă.

Peste tot vorbind viața modernă și așa favorizează aberațiunile fantaziei, mulți oameni nu lucră după cum le demândă mintea, ci după cum le spune fantazia. Iar tinerețea e epoca visurilor. Precum înfloresc câmpiile și grădinile, îndatăce dă soarele primăverii, astfel și fantazia tinerească produce sute și sute de flori, unele nu chiar binemirosoase. Fantazia unor tineri e ca mănzul turbat, căruia i-au băgat în urechi iască aprinsă și pe care călărește satana. (Stolz).

Deja în copil, îndatăce i-s'a deschis puțin mintea, se deșteaptă o curiozitate aproape inexplicabilă față de astfel de lucruri, la cari nici nu i-ar fi iertat să se cugete. Curiozitatea aceasta ivită la tineri, adăugându-se fantazia neînfrănată, formează un pericol foarte mare.

Fantazia tinerească încunjură lucrurile sexuale cu nimbul fericirii. E ajutată în aceasta de poezi, romancieri, așa numiții prieteni buni și apoi să nu uităm, de dușmanul mântuirii noastre, de satana. Sf. Ieronim ne spune, că deavolul nu poate suferi necunoașterea plăcerilor senzuale, pentru aceea deșteaptă dorințe după astfel de bucurii în cei neexperți în chipul acela, că le

produce imagini false, dar enervante. Astfel se întâmplă, că mulți ajung soartea fluturului, ce zboară noaptea în jurul flăcării luminii. Atâta se învârte în jurul flăcării, până când își arde aripile și pierd în flăcări. Câți tineri nu ajung soartea aceasta! Așteaptă din păcat ceva fericire îngrozitoare, fiindcă fantazia așa de magic le-o prezintă și numai după cadere observă, că au gustat din venin mortal, atunci li-se deschide mintea și se întreabă: pentru aceasta a trebuit să-mi lapdăviresc averea cea mai scumpă, nevinovăția, liniștea sufletului?

Știi ce-i focul rătăcitor? Se naște din mocirlă și duce la mocirlă. Din materiile putrede ale locurilor noroioase se produc gazuri, cari aprinzându-se fac focurile rătăcitoare. Nefericit e drumetul, care se îndreaptă după astfel de flăcări fantastice; aceste îl seduc spre locuri mocirloase, pline de primejdii.

O astfel de flăcără fatală e și cugetul ce te ispitește la păcat; nefericit e acel tinăr, care privește această flăcără de drumul ce duce la bucurie și fericire.

Gândul necurat dacă îl urmează îl duce în noroiu, primejdii și ruină.

Iubite prietene! Fără multe cercetări obositoare și grele, fără multă filozofie te rog rezolvă-mi cu mintea naturală o taină, care de sute și de mii de ori se repește.

În ziua de azi, notițe de ziare de cuprinsul următor, sunt lucruri de toate zilele: „Eri dimineață, o tinără păreche a luat chilie la hotelul N. După sosire la două ore, au răsunit două bubuituri de revolver. Servitorii au chemat poliția, care rumpând ușa a pătruns în odaie. Li-s'a deschis un aspect înfrorător“ s. c. l. Iată, acesta e actul ultim al unei vieți păcătoase, ce durere, se repește atât de des în viață. Nefericiții aceștia caută fericirea în păcat, păcătoiesc fără nici o teamă și rușine.

Și oare se pot numi aceștia fericiți? An aflat în pacate fericirea închipuită? — Răspunde! — Poate încă nu știi să răspunzi; dar vezi acele două lovituri de revolver, răspund destul de tare și apăsate. Păcatul le-a amărit viața, în locul fericirii le-a adus neliniște; nu au putere să se întoarcă și în credința nebună, că cu moartea toate s'au sfârșit, se aruncă în gura morții. Ori să poate ca din fericire să părăsească viața?

Omul cuminte trage învățătură din toate. Oh! de-ar învăța tinerii neexperți din aceste exemple ce se repetesc de atâteaori, că icona amăgitoare a fantaziei, care promite a găsi fericire în păcat, e o chimera falsă și înșelătoare.

(Va urma)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

„In Constantinopol“ este titlul unei prea frumoase scrieri ieșită din peana d-lui Emil Tișca, ce a apărut în zilele acestea în editura institutului tipografic Alexandru Anca Gherla-Szamosujvár. Cartea are numeroase ilustrații din Constantinopol și provincie. Prețul unui ex. 2 cor.

Se află de vânzare la editor și la toate librăriile românești.

A eșit de sub tipar:

Regulament pentru organizarea învățământului în școlile primare din Arhidieceza gr.-cat. română.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*. Prețul **2 cor.**

Critica unei lecții de Valer Seni profesor în Năsăud. E o folositoare broșură pentru toți oamenii de școală, cari doresc a cunoaște cum trebuie tratată metodic o lecție în școală. Broșura e o reproducere din „Foaia școlastică” și se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*, cu 60 fil.

1. *Teologia dogmatică fundamentală* de *Dr. V. Suciu prof.*

vol. I. *Apologetica creștină* fco. **5·30**
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. **5·30**

2. *Teologia dogmatică Specială.*

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea*

Domnului și Grația. fco. **7·30 cor.**
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. **7·30** fco.

3. *Hipnotism și Spiritism* **1·50**

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din cassele bisericești pentru biblioteci. — Să află de vânzare la *Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.*

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5·40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela *Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj* cu prețul **9·50 cor.**

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac **4·30 cor.** fco. Mărimea icoanelor $4\frac{5}{70}$ cm.

Se află de vânzare.

Portretul Escelenței Sale **Dr. Y. Mihályi** arhiep. și metropolit de Alba-Iulia și Făgăraș, — în mărime **32/48 cm.** costă fco. — **1.10 cor.**

Esecuție foarte frumoasă.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială.*

Pentru teatrale dela sate cea mai potrivită piesă e

O vișoară,

piesă poporală în 3 acte de *Octavian Prie.* Umor sântos și motivele luate din vieța noastră ardelenescă o fac una dintre cele mai atrăgătoare opere teatrale. S'a predat pretutindenea cu mare succes. Se află de vânzare la *Librăria seminarială din Blaj (Balázsfalva)* și costă 60 fil. plus 5 fil. porto.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Dionisiu Popp.

tâmplar în Aiud—Nagyenyed, Vizutza Nr. 3. execută prompt, iettin și artistic toată specia de lucrări de măsurit și strugărie, precum uși, ferestri, mobile pentru casă, mobiliatură pentru școli și biserici, amvoane și iconostase.

Lucrările mele de bransa aceasta se pot vedea în biserica greco-catolică din Aiud.

(99) 24—26

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomanda

Asigurări împotriva focului pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plăți simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912	K.	5,456,645·67
Capitale asigurate pe viață achitate	"	5,458,689·48
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1912	foc	133.667,241
	vieată	11.740,710
Fonduri de intemeiere și de rezervă	cor.	2.603,400

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(18. 65 ?

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine *slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților* de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.